

รายงานการวิจัย

คุณลักษณะและกระบวนการ
ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
ของประเทศสวีตเซอร์แลนด์

โดย

สมชาย เสริมแก้ว

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

๑๕๕.๒๕๔๙๔ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
ศ๘๑๗ค คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝัง
คุณธรรมจริยธรรมของประเทศสวีตเซอร์แลนด์ กรุงเทพฯ
ศูนย์คุณธรรม., ๒๕๔๙
๑๑๖ หน้า
ISBN 974 - 85139 - 3 - 9
๑. คุณธรรม จริยธรรม ๒. ชื่อผู้แต่ง
๓. ชื่อเรื่อง

รายงานการวิจัย คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ของประเทศสวีตเซอร์แลนด์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๙ (สิ่งพิมพ์อันดับที่ ๑๓/๒๕๔๙)
โดย นายสมชาย เสริมแก้ว
จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้
(องค์การมหาชน)
๖๙/๑๖-๑๗ อาคารวิทยาลัยการจัดการ
มหาวิทยาลัยมหิดล
ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๖๔๔-๙๙๐๐
โทรสาร ๐๒-๖๔๔-๙๙๐๑-๒
Web site: <http://www.moralcenter.or.th>
ผู้พิมพ์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น
เลขที่ ๓๒/๙๙ รามอินทรา ๖๕
แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กทม. ๑๐๒๒๐
โทรศัพท์ ๐-๒๕๐๙-๔๔๙๙
โทรสาร ๐-๒๕๐๙-๔๕๔๖

คำนำ

การศึกษารวบรวมองค์ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นภารกิจหนึ่งที่ฝ่ายวิจัยและจัดการความรู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ให้ดำเนินการเพื่อการศึกษาวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ ที่มีภาพลักษณ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นรูปธรรมรวม ๑๐ ประเทศ ได้แก่

๑. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศแคนาดา
๒. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเยอรมัน
๓. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเกาหลี
๔. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศศรีลังกา
๕. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศฟินแลนด์
๖. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไต้หวัน
๗. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศสวีตเซอร์แลนด์
๘. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศอินเดีย

๙. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของ
ประเทศเวียดนาม

๑๐. คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
ของประเทศนิวซีแลนด์

สำหรับรายงานการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝัง
คุณธรรมจริยธรรมของประเทศสวีตเซอร์แลนด์ฉบับนี้ ได้รับความ
อนุเคราะห์จาก นายสมชาย เสริมแก้ว ซึ่งได้ย้ายครอบครัวไปอยู่ที่
ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ ตั้งแต่อายุ ๙ ขวบ และใช้ชีวิตอยู่ที่นั่นเป็นเวลา
ถึง ๑๕ ปี เป็นช่วงเวลาที่ได้เรียนรู้และรับวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต
ของชาวสวีตอย่างเต็มรูปแบบ ผู้วิจัยจึงเป็นแหล่งข้อมูลโดยตรงที่จะ
ถ่ายทอดประสบการณ์ และมุมมองในมิติด้านคุณธรรมจริยธรรมของ
ชาวสวีตได้เป็นอย่างดี

ศูนย์คุณธรรมขอขอบพระคุณ นายสมชาย เสริมแก้ว และ
ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เข้าร่วมพิจารณารายงานการวิจัยและได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม
รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียบเรียงรายงาน
การวิจัยให้สมบูรณ์เพิ่มขึ้น ไว้ ณ โอกาสนี้ จึงหวังว่ารายงานฉบับนี้
จะมีคุณค่าแก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
ในสังคมทั่วไปและเป็นประโยชน์สำหรับศูนย์คุณธรรม ที่จะได้นำข้อมูล
ไปสังเคราะห์ร่วมกับผลงานวิจัยอีก ๙ ประเทศ เพื่อการจัดทำข้อเสนอ
เชิงนโยบายในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมดีมีคุณธรรมต่อไป

นางสาว นราทิพย์ พุ่มทรัพย์

(นางสาวนราทิพย์ พุ่มทรัพย์)

ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม
สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

คำชี้แจง

เป็นที่น่าสนใจว่าประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประเทศเล็กๆ ที่มีพื้นที่แค่ ๔๑,๒๘๕ ตารางกิโลเมตร และประชากรเพียง ๗.๓ ล้านคน ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ ๐.๑ ของประชากรโลกเท่านั้น อีกทั้งไม่มีทรัพยากรธรรมชาติเพียงพอที่จะใช้เพื่อการพัฒนาประเทศได้นอกจากทรัพยากรน้ำ แต่กลับกลายเป็นว่าประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและได้รับการยอมรับมากที่สุดประเทศหนึ่งของโลก ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มีชื่อเสียงและมีการส่งออกมากติดอันดับโลก

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างมากที่ได้รับการติดต่อให้ทำงานวิจัยเรื่องนี้ เพราะถือเป็นโอกาสอันดีที่ข้าพเจ้าจะได้ถ่ายทอดประสบการณ์จริงที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสไปเติบโตที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ตั้งแต่อายุ ๙ ปี จนอายุ ๒๕ ปี และประสบการณ์ชีวิต ๑๕ ปีที่ได้เรียนรู้มา เพื่อเป็นประโยชน์หรือเป็นแนวทางให้เกิดการพัฒนาในประเทศไทยบ้านเกิดของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจึงต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงแก่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ที่ให้โอกาสข้าพเจ้าได้ทำงานวิจัยนี้

อีกหนึ่งงานวิจัยนี้คงจะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ถ้าขาดกำลังใจจากภรรยา คือ คุณวราภรณ์ พิณสำแดง ซึ่งให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาที่ดำเนินงานวิจัย และช่วยตรวจสอบข้อมูล และขอขอบคุณ คุณมนัสชนก วงศ์เณร

ผู้ช่วยพิมพ์และเรียบเรียงข้อมูล อีกทั้งขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อนๆ
ที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ที่คอยช่วยเหลือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
ต่องานชิ้นนี้

ท้ายสุดนี้หากงานวิจัยชิ้นนี้มีข้อผิดพลาดประการใดข้าพเจ้าต้อง
ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สมชาย เสริมแก้ว

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นประเทศเล็ก ๆ ที่มีศักยภาพในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านธุรกิจและศักยภาพของทรัพยากรบุคคล จากขนาดของพื้นที่ ซึ่งมีขนาดเพียง ๑ ใน ๑๐ ของประเทศไทย อีกทั้งจำนวนประชากร ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๐.๑ ของประชากรโลก และต้องนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตมากกว่าร้อยละ ๗๐ แต่กระนั้นก็ไม่ได้หมายถึงขีดจำกัดความสามารถของประเทศนี้

การที่จะพัฒนาบุคลากรไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาธุรกิจได้นั้น นับเป็นความสำเร็จอันงดงามของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และเป็นความภาคภูมิใจของชาวสวิส ที่ประสบความสำเร็จอย่างงดงามในตลาดโลก หากจะพิจารณาถึงปัจจัยที่ทำให้ประเทศเล็ก ๆ นี้ มีศักยภาพที่สูงขนาดนี้ เราคงจะต้องเริ่มพัฒนาในเชิงบูรณาการ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๓ ปัจจัย ดังนี้

การศึกษา

มีคำกล่าวที่ว่า “เพราะเราเชื่อมั่นว่า...เด็กคือ อนาคตของชาติ” ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก็ยึดถือเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากนโยบายให้เด็กเรียนได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา และร้อยละ ๙๕ ของหมู่บ้านในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จะต้องมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกของเด็กที่อยู่ห่างไกล ไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้ามาในเมือง และตัวแปรสำคัญ

ที่ทำให้เด็กมีคุณภาพ คือ ครู หรือแม่พิมพ์ของชาติ ประเทศสวีตเซอร์แลนด์ให้ความสำคัญกับวิชาชีพครูมาก โดยสังเกต จากเงินเดือนและสวัสดิการ ซึ่งได้รับผลตอบแทนที่ดี และมีการจัดอบรมด้านวิชาชีพครูจากประเทศข้างเคียง เพื่อเพิ่มศักยภาพของครูให้เพิ่มขึ้น

การอบรวมเลี้ยงดู

ชาวสวีตเซอร์แลนด์ให้ความสำคัญกับเรื่องภายในครอบครัว โดยเฉพาะการให้เวลาและความอบอุ่นแก่ลูกอย่างเต็มที่ โดยสังเกตจากวันหยุดปลายสัปดาห์ (วันอาทิตย์) เกือบทุกครอบครัวจะพากันออกมาเดินเล่นหรือจัดปาร์ตี้เล็กๆ ที่สวนสาธารณะ ซึ่งมีอยู่แทบจะทุกที่ที่มีคนพักอาศัย ผู้หญิงส่วนใหญ่จะลาออกจากงานเพื่อดูแลลูกของตนอย่างเต็มที่ เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ

การเอาใจใส่ของรัฐบา

รัฐบาลของประเทศสวีตเซอร์แลนด์ มีนโยบายให้ประชาชนอยู่ร่วมกันโดยปกติสุข จึงต้องมีการกำหนดกฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อรักษาความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคม เช่น

การกำหนดปริมาณแอลกอฮอล์ในร่างกายขณะขับขี่ยานพาหนะ การห้ามมิให้ใช้โทรศัพท์มือถือขณะขับขี่ยานพาหนะ หรือการกำหนดความเร็วในเขตที่กำหนด โดยตั้งกฎหมายและค่าปรับที่รุนแรงสำหรับผู้ฝ่าฝืน

การรณรงค์ให้นำของกลับมาใช้อีก (Recycle) เนื่องจากประเทศสวีตเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก จึงทำให้ต้องนำเข้าวัตถุดิบเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ทางรัฐบาลจึงรณรงค์ให้มีการใช้ทรัพยากร

อย่างคุ้มค่าที่สุด โดยการนำวัตถุดิบที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งจะ
สังเกตจากการแยกขยะอย่างเป็นสัดส่วน

มารยาทในการข้ามถนน ชาวสวิสจะข้ามถนนเฉพาะตรง
ทางข้ามเท่านั้น เพราะกฎหมายที่รุนแรงเมื่อมีการฝ่าฝืน เช่น เมื่อคุณ
ข้ามถนนในทางที่ไม่ใช่ทางข้าม ถ้ารถยนต์เกิดชนคุณ นอกจากคุณ
จะต้องเสียค่ารักษาพยาบาลเองแล้ว ยังจะต้องชำระค่าซ่อมรถยนต์ของ
ผู้ที่ขับมาชนอีกด้วย และประเทศสวีตเซอร์แลนด์จะให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ใช้
จักรยาน เพราะถือว่าจักรยานเป็นพาหนะที่เปราะบางกว่าพาหนะชนิด
อื่นๆ โดยจะมีช่องทางสำหรับรถจักรยานและรถจักรยานยนต์โดยเฉพาะ

การนำเสนอข่าวสารอย่างเป็นกลางและยึดถือในความจริง
เป็นสำคัญ มีการแบ่งช่วงเวลาให้เหมาะกับช่วงอายุของผู้ชมรายการ
โดยยึดหลักความเหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้รับชมเป็นหลัก ซึ่งรายการ
ส่วนมากจะเป็นรายการที่สามารถดูได้ทั้งครอบครัว

การส่งเสริมให้รักธรรมชาติ เนื่องจากประเทศสวีตเซอร์แลนด์
เป็นประเทศที่มีภูมิทัศน์ที่หลากหลาย และสวยงามติดอันดับโลกอยู่
หลายที่ สิ่งที่ชาวสวิสชื่นชอบ คือ การเดินเขา (Walking) โดยกิจกรรมนี้
ถูกปลูกฝังให้กับชาวสวิสตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมหนึ่ง
ที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

ความรอบคอบในการดำเนินชีวิต ซึ่งชาวสวิสจะมีความรอบคอบ
มาก ทั้งในด้านการงานและครอบครัว เพื่อความมั่นคงของชีวิตในอนาคต
และพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นทุกช่วงปี

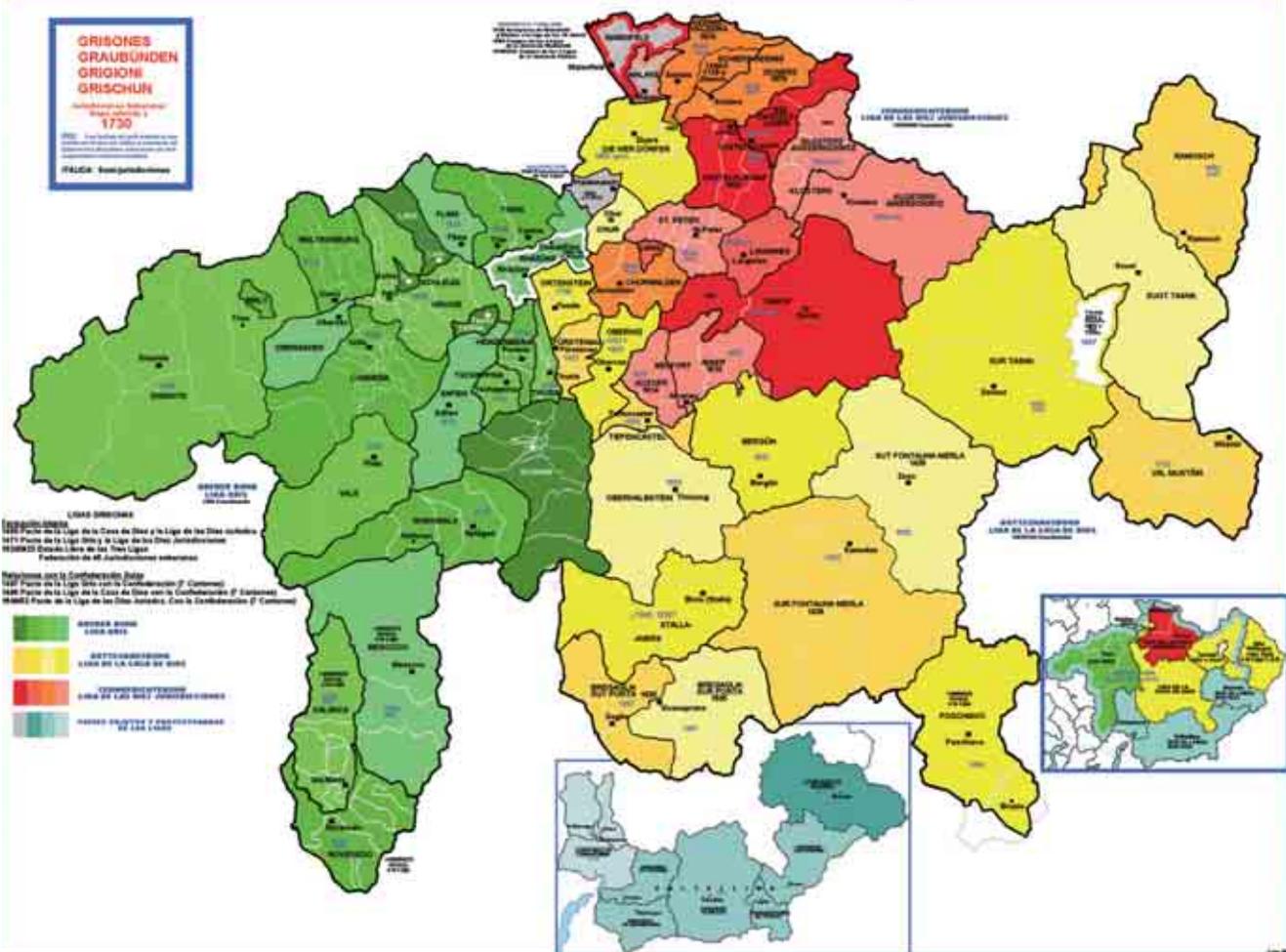
จากปัจจัยต่างๆ ที่ได้นำมาเป็นตัวอย่างเพียงเล็กน้อยที่ได้กล่าว
มานั้น เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ประเทศสวีตเซอร์แลนด์เป็น

ประเทศที่มีชื่อเสียงเรื่องคุณภาพของประชากร ทั้งในด้านความตรง ต่อ
เวลา ความพิถีพิถันใส่ใจในงานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์สุจริต เป็น
ต้น ด้วยสิ่งเหล่านี้เอง จึงทำให้ประเทศสวีตเซอร์แลนด์เป็นประเทศที่มี
ศักยภาพที่มั่นคง แข็งแกร่งและเป็นประเทศที่น่าจับตามองถึงอนาคต
อันรุ่งโรจน์

สารบัญ

คำชี้แจง	(๓)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(๕)
บทนำ	๑
บทที่ ๑	ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ๕
บทที่ ๒	วิวัฒนาการทางสังคมของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ๙
บทที่ ๓	วิวัฒนาการระบบการศึกษา ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ๓๗
บทที่ ๔	คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ๔๑
บทที่ ๕	บทบาทของภาครัฐ และสื่อด้านการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม ๖๙
บทที่ ๖	สภาพแวดล้อมอื่นๆ ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะและ กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ๘๓
บทที่ ๗	เอกลักษณ์และลักษณะเด่นด้านคุณธรรมและ จริยธรรมของคนสวิส ๘๙
บทที่ ๘	บทสรุปและข้อเสนอแนะ ๙๕
เอกสารอ้างอิง	๑๐๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๐๒

**GRISONES
GRAUBUNDEN
GRIGIONS
GRISCHUN**
 Confederación Suiza
 desde el año 1700
 IZLCA: Suiza/Grisonias

LEGA DE GRIGIONS
 Confederación Suiza
 desde el año 1700
 IZLCA: Suiza/Grisonias

LEGA DE LA CASA DE SION
 Confederación Suiza
 desde el año 1700
 IZLCA: Suiza/Grisonias

LEGA DE LA CASA DE VAL
 Confederación Suiza
 desde el año 1700
 IZLCA: Suiza/Grisonias

LEGA DE LA CASA DE SOBRIA
 Confederación Suiza
 desde el año 1700
 IZLCA: Suiza/Grisonias

LEGA DE LA CASA DE SION CON LA CONFEDERACION DE COMTES
 Confederación Suiza
 desde el año 1700
 IZLCA: Suiza/Grisonias

LEGA DE LA CASA DE SION CON LA CONFEDERACION DE COMTES
 Confederación Suiza
 desde el año 1700
 IZLCA: Suiza/Grisonias

- GRIGIONES
- CONFEDERACION DE LAS TRES LEAGAS
- CONFEDERACION DE LAS TRES LEAGAS
- CANTON DE TICIÑO